

В.Д. Чернадчук, канд. юрид. наук, доц., завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін та банківського права ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України”

ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ ЯК СФЕРА РОЗВИТКУ БЮДЖЕТНИХ ПРАВОВІДНОСИН

У статті розглянуто наукові підходи до розуміння сутності виконання бюджету, стан правового регулювання цієї стадії бюджетного процесу, виявлено проблеми і надано авторське розуміння їх вирішення.

Ключові слова: бюджет, виконання бюджету, стадія виконання бюджету, принципи виконання бюджету.

Постановка проблеми. Виконання бюджету є основною стадією бюджетного процесу, навколо якої сконцентровані і заради якої існують усі інші стадії, які є допоміжними та обслуговуючими щодо неї. На стадії виконання бюджету розвиваються правовідносини виконання бюджету. Разом з тим в юридичній літературі висловлено думку про те, що виконання бюджету є важливим елементом бюджетних правовідносин [1, с. 278]. Однак наведена думка видається дискусійною, оскільки стадія будь-якого процесу взагалі не може бути елементом правовідносин, а є сферою розвитку відповідних правовідносин. Тому, на нашу думку, методологічно виправданим буде почати дослідження правовідносин виконання бюджету саме зі стадії виконання бюджету як тієї сфери бюджетної діяльності, де розвиваються ці правовідносини. Актуальність такого дослідження підкріплюється недостатністю наукових праць і публікацій, у яких докладно б розглядалося виконання бюджету як стадія бюджетного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У фінансово-правовій літературі правові аспекти виконання бюджету розглядалися в працях Л.К. Воронової, М.В. Карасьової, Ю.О. Крохіної, П.С. Пацурківського, С.Д. Ципкіна та інших. Аналізуючи наукові погляди щодо поняття та сутності виконання бюджету, можна зазначити, що переважна більшість науковців розуміє виконання бюджету як здійснення двох процедур – зарахування доходів до бюджету й фінансування передбачених бюджетом видатків.

Метою статті є аналіз наукових поглядів та стану правового регулювання виконання бюджету, виявлення недоліків чинного законодавства та надання пропозицій щодо його вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Термін “виконання” у загальному розумінні є дією за значенням виконати, виконувати – “здійснювати що-небудь, реалізовувати завдання, наказ, задум і т.д., проводити в життя” [2, с. 97]. З початком бюджетного періоду стають чинними закон про Державний бюджет України та рішення про місцеві бюджети, які діють протягом цього періоду, де відбувається їх виконання. Виконання, пише С.С. Алексєєв, “це така форма реалізації, яка полягає в діях суб’єктів щодо здійснення зобов’язуючого правового припису. Характерна риса цієї форми – активна поведінка суб’єктів: вони здійснюють дії, приписані юридичними нормами, тобто виконують покладені на їх обов’язки щодо активної поведінки” [3, с. 221]. Натомість реалізація права – це перетворення права в життя, реальне втілення змісту правових норм у фактичну поведінку суб’єктів. Реалізація права здійснюється самими суб’єктами, але в деяких випадках, зазначає С.С. Алексєєв, виникає ще один суб’єкт – владний орган, який вклинюється в процес реалізації права, забезпечує його, доводить до кінця перетворення юридичних норм у життя, що є застосуванням права або застосуванням закону. Застосування є владно організуючою діяльністю компетентних органів та осіб, що забезпечує в конкретних життєвих випадках реалізацію юридичних норм. З цього приводу

С.С. Алексєєв справедливо пише: “закон виданий, набув чинності, усі суб’єкти повинні ним керуватися. І разом з тим, є органи та особи, яким закон нібито “доручається”, “передається в руки” для перетворення у життя в конкретних життєвих випадках” [4, с. 122–123].

Виконання бюджету, на думку С.І. Іловайського, полягає у відкритті кредитів адміністративним органам, тобто наданні їм права одержувати дозволені суми й використовувати їх на ті предмети, на які вони призначені. Правило щодо витрачання грошей, які відпускаються тільки на ті предмети, на які вони дозволені, називається спеціалізацією бюджету. Спеціалізація бюджету полягає в обмеженні адміністрації у самовільному розпорядженні казенними грошима [5, с. 58]. Ці загальні положення отримали своє підтвердження та розвиток у сучасних умовах.

У Фінансовому словнику виконання бюджету визначається як “забезпечення повного і своєчасного надходження всіх передбачених у бюджет доходів і спрямування коштів на фінансування видатків, включених до бюджету” [6, с. 76].

Виконати бюджет означає забезпечити повне та своєчасне надходження всіх передбачених бюджетом доходів та профінансувати всі заплановані ним видатки. На стадії виконання бюджету здійснюється, з одного боку, збір до бюджету запланованих на відповідний фінансовий період податкових та неподаткових доходів, а з іншого – розподіл зібраних (наявних) бюджетних коштів між їх одержувачами, внаслідок чого і здійснюється заплановане фінансування діяльності держави та органів місцевого самоврядування [7, с. 211–212]. Існуючі у фінансово-правовій літературі інші визначення поняття “виконання бюджету” в основному не відрізняються від наведеного, однак, на відміну від попереднього, науковці акцентують увагу на тому, що доходи та видатки “передбачені законом про бюджет” [8, с. 77]. Такий підхід уявляється виправданим, оскільки у визначеннях йдеться про бюджет не як про фінансовий план, а як про закон, хоча точніше було застосовувати словосполучення “передбачені актом про бюджет”, не залишаючи поза увагою й місцеві бюджети. Тому суттєве значення має уточнення Л.К. Воронової про те, що “виконання бюджету здійснюється на підставі законодавства та нормативно-правових актів про бюджет на певний бюджетний період згідно з розписом доходів і видатків бюджету, який затверджується фінансовими органами”. Виконання бюджету, пише автор, “є тією стадією бюджетного процесу, яка забезпечується діяльністю законодавчих та виконавчих органів, які виробили та затвердили багато нормативних актів з планування доходів і видатків. Із початком нового бюджетного року необхідно виконати той план по доходах і видатках, який став законом” [9, с. 167–168].

На виконання бюджету як процес управління державними бюджетними коштами звертає увагу О.А. Кузьменко, зазначаючи, що “організація виконання бюджету здійснюється завдяки таким управлінським функціям як регулювання, яке впорядковує співвідношення елементів єдиного процесу виконання, та координація як приведення у відповідність діяльності численних суб’єктів названого виконання” [10, с. 39].

Основним завданням стадії виконання бюджету є забезпечення повного та своєчасного надходження податків й інших обов’язкових платежів, а також фінансування заходів у межах, встановлених бюджетом. У процесі виконання бюджету органи представницької та виконавчої влади всіх рівнів, а також органи місцевого самоврядування здійснюють корегування бюджетних призначень, що зумовлено зміною валютного курсу та нерівномірністю надходжень до бюджету [11, с. 122]. Виконати бюджет означає зібрати доходи, мінімальна сума яких встановлена в законі про Державний бюджет чи рішенні про місцевий бюджет, та профінансувати видатки [12, с. 180].

Метою виконання бюджету є досягнення відповідності між фактичними надходженнями до бюджету, видатками з нього та бюджетно-правовими нормами, якими встановлюються джерела й обсяг цих надходжень, а також напрями та обсяг видатків. Іншими словами, це досягнення балансу між доходами до бюджету з його доходною частиною, з одного боку, та видатками бюджету з його видатковою частиною, з іншого. Таким чином, при

виконанні бюджету відбувається постійне порівняння показників матеріальних бюджетно-правових норм з фактично отриманими результатами бюджетної діяльності, зіставлення бюджетно-правової моделі (бюджетно-правових актів) з бюджетно-правовою дійсністю, точніше – з її результатами.

Виходячи із визначеної мети, виконання бюджету можна розглядати як досягнення відповідності між фактичними результатами дій зобов'язаних суб'єктів правовідносин із бюджетними коштами та встановленими бюджетно-правовими нормами показниками акта про бюджет щодо зарахування, розподілу та перерахування коштів бюджету на визначені напрями фінансування у встановленому обсязі. Реалізація цих бюджетно-правових норм передбачає утримання від здійснення інших дій, зокрема, витрачання коштів бюджету на цілі, не передбачені актом про бюджет або передбачені, але в іншому обсязі.

Процедура виконання Державного бюджету України регламентується главою 8 Бюджетного кодексу України [13] “Виконання Державного бюджету України”, а місцевих – ст. 78 “Виконання місцевих бюджетів” Бюджетного кодексу України. Бюджетним кодексом України визначено загальні правила виконання бюджету, а більш докладне регулювання здійснюється на рівні підзаконних нормативно-правових актів, що уявляється виправданим, оскільки виконання бюджету є сукупністю так званих технічних та операційних процедур. Бюджетно-процесуальні норми призначені не просто врегулювати, або точніше – спрямувати рух бюджетних коштів, а створити правову модель, яка б унеможливила виникнення невизначеностей у діях та неоднозначності у розумінні учасниками бюджетного процесу сутності встановлених правил.

Аналіз нормативно-правових актів, що регулюють процедуру виконання бюджетів, дає підстави говорити про відсутність чіткого зв'язку між загальними та спеціальними правилами. Так, ст. 48 БК України встановлено, що в Україні застосовується казначейська форма обслуговування Державного бюджету України, яка передбачає здійснення Державним казначейством України операцій з коштами Державного бюджету. А статтею 120 БК України передбачено таке стягнення за бюджетне правопорушення, як зупинення операцій з бюджетними коштами. При цьому в Бюджетному кодексі України не надається визначення поняття “операція з бюджетними коштами”, однак аналіз ч. 1 ст. 120 БК України дає підстави розуміти її як будь-яку операцію зі здійснення платежів з рахунку розпорядника бюджетних коштів. Аналізуючи п. 4 Порядку зупинення операцій з бюджетними коштами [14], можемо визначити їх як операції на рахунках розпорядників та (або) одержувачів бюджетних коштів, тобто не тільки платежів, а й надходжень на ці рахунки.

Натомість Порядком виконання Державного бюджету за доходами [15] встановлено види бюджетних операцій, до яких належать операції із зарахування платежів за доходами; операції за надходженнями до загального фонду Державного бюджету; операції за коштами від повернення бюджетних позичок та кредитів, виданих під гарантії за рахунок загального фонду Державного бюджету; операції за надходженнями до спеціального фонду Державного бюджету; операції за платежами, які розподіляються між загальним та спеціальним фондами Державного бюджету; операції за платежами до бюджету, які розподіляються між Державним і місцевим бюджетами; операції за іншими платежами, які тимчасово віднесені до доходів Державного бюджету; операції з власними надходженнями бюджетних установ та організацій; операції з виконання Державного бюджету за доходами в Державному казначействі України; операції з повернення в готівковій формі надмірно або помилково сплачених платежів до бюджету. Таким чином, сутність операцій з бюджетними коштами полягає у здійсненні визначених бюджетно-правовими нормами дій, спрямованих на забезпечення виконання приписів актів про бюджету щодо зарахування надходжень до бюджету та здійснення платежів за видатками бюджету.

Викладене свідчить про те, що питання співвідношення загальних і спеціальних бюджетно-правових норм, які врегульовують окремі процедури виконання бюджетів або

окремі бюджетні операції, доцільно вирішувати не шляхом застосування різних прийомів тлумачення, в тому числі різними підзаконними нормативно-правовими актами, а безпосереднім законодавчим регулюванням. Це сприятиме уникненню різного розуміння понять, категорій та явищ в бюджетній діяльності та забезпечить її упорядкованість.

Відомо, що будь-яке соціальне нормування здійснюється в розрахунку на майбутнє і являє собою модель суспільних відносин у їх постійному розвитку. Визнання цього факту вимагає того, щоб у процесі соціального нормування бюджетних відносин, різновидом якого є правове регулювання, обов'язково були враховані принципи.

Принципами виконання бюджету є основоположні ідеї та керівні засади здійснення учасниками бюджетного процесу діяльності, спрямованої на виконання бюджетів, що характеризують закономірності й особливості змісту цієї стадії бюджетного процесу. Ними є такі керівні засади та ідеї, які виражають сутність стадії виконання бюджету та головні напрями державної політики у сфері правового регулювання суспільних відносин на стадії виконання бюджетів. Виконання бюджетів повинно мати спільну концептуальну основу, тобто систему принципів, яка покладена в основу правового регулювання стадії виконання бюджетів. Вихідними для побудови цієї системи є принципи бюджетної системи, окремі з яких стосуються й виконання бюджету, зокрема, принцип повноти, обґрунтованості, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, публічності та прозорості, відповідальності. Але на стадії виконання бюджету такі принципи мають власні особливості прояву.

Принцип повноти передбачає включення до бюджету усіх надходжень, які повинні зараховуватися на бюджетні рахунки відповідно до бюджетної класифікації, та усіх видатків, що здійснюються із відповідного бюджету. Реалізація цього принципу при виконанні бюджету здійснюється в двох процесуальних аспектах. По-перше, спрямування всіх доходів бюджету на фінансування видатків і, по-друге, здійснення фінансування видатків виключно за рахунок доходів бюджету, що однак, не заперечує певної спеціалізації використання бюджетних коштів в межах спеціального фонду бюджету.

Принцип обґрунтованості передбачає виконання бюджету виходячи з реальних, об'єктивних показників економічного і соціального розвитку держави та її адміністративно-територіальних одиниць. При виконанні бюджетів дія цього принципу забезпечується можливістю внесення змін до закону про Державний бюджет України у випадку виникнення відхилення оцінки прогнозу макропоказників економічного і соціального розвитку України та надходжень до бюджету від прогнозу, врахованого при затвердженні Державного бюджету України на відповідний рік, зміни структури видатків Державного бюджету, перевиконання доходної частини бюджету. У випадках перевиконання чи недовиконання доходної частини загального фонду місцевого бюджету також передбачається внесення змін до рішення про місцевий бюджет.

Принцип субсидіарності полягає в тому, що усі інституції є субсидіарними (додатковими) до особи і визначає засади ефективного надання суспільних послуг безпосередньо споживачам. У сучасному розумінні цей принцип застосовується у сфері розподілу повноважень між адміністративно-територіальними одиницями та державою [16, с. 862]. Органи державної влади мають виконувати лише ті функції, які органи місцевого самоврядування не в змозі реалізувати. Отже, держава покладає на органи державної влади і відповідає за реалізацію лише тих повноважень, які не здатні реалізувати органи місцевого самоврядування або які, з погляду інтересів особи, можуть бути ефективніше реалізовані лише державою. Цей принцип передбачає децентралізацію видатків бюджетів і забезпечення найбільш точної прив'язки коштів відповідного бюджету до отримувачів бюджетних коштів, а також ефективне використання наданих бюджетних повноважень. Коментуючи цей принцип, М.П. Кучерявенко зазначає, що засади видатків бюджетів регулюються закріпленням окремих доходів за відповідними бюджетами та наданням міжбюджетних трансфертів. За рахунок цих коштів забезпечується задоволення гарантованих державою потреб [17, с. 26].

Принцип цільового використання бюджетних коштів передбачає їх використання виключно на цілі, визначені бюджетними призначеннями. Видатки Державного бюджету України включають бюджетні призначення, встановлені законом про Державний бюджет України на конкретні цілі, що пов'язані з реалізацією державних програм, перелік яких міститься у ст. 87 Бюджетного кодексу України. Державний бюджет України виконується за розписом, який затверджується Міністром фінансів України відповідно до бюджетних призначень. Відповідно до затвердженого бюджетного розпису розпорядники коштів Державного бюджету отримують бюджетні асигнування і беруть бюджетні зобов'язання, провадять видатки тільки в межах бюджетних асигнувань, встановлених кошторисами. Аналогічною є процедура здійснення видатків місцевих бюджетів.

Принцип публічності та прозорості, який представлений у науково-практичному коментарі Бюджетного кодексу України, тлумачиться у контексті правотворчої діяльності. Однак, на нашу думку, його слід розуміти ширше, а стосовно виконання бюджетів його сутність полягає в оприлюдненні інформації, зокрема, про хід виконання бюджетів. Публічність виконання бюджету забезпечується доступністю, відкритістю та повнотою інформації про хід виконання бюджетів, покладанням обов'язку на органи виконавчої влади забезпечити надання такої інформації.

Принцип відповідальності учасників бюджетного процесу є принципом забезпечення дотримання інших принципів, оскільки вони реалізуються через дії учасників бюджетного процесу. В розвиток цього принципу Бюджетним кодексом України введено поняття бюджетного правопорушення та встановлено відповідальність за його здійснення.

Досить важливим принципом державного фінансового устрою, на який звертав свого часу увагу С.І. Іловайський, є організація державних кас. Сутність принципу єдності каси полягає у вимозі спрямування усіх державних доходів у каси міністерства фінансів, щоб звідти здійснювати державні видатки [5, с. 42].

У сучасних умовах бюджети виконуються на підставі принципу єдності каси, який передбачає зарахування усіх доходів на єдиний казначейський рахунок та здійснення з нього усіх видатків, передбачених законом чи рішенням про бюджет. Принцип єдності каси має застосовуватися незалежно від наявності або відсутності казначейського виконання бюджету, але у сукупності з принципом казначейського виконання бюджетів він передбачає встановлення єдиного казначейського рахунку [18, с. 87].

В Україні застосовується казначейська форма обслуговування Державного бюджету, а казначейське обслуговування місцевих бюджетів здійснюється територіальними органами Державного казначейства України. На органи Державного казначейства України покладається організація виконання бюджетів, управління бюджетними рахунками та бюджетними коштами. Принцип єдності каси реалізується через функціонування єдиного казначейського рахунку – основного рахунку держави для проведення фінансових операцій та ефективного управління коштами Державного та місцевих бюджетів через систему електронних платежів Національного банку України. Єдиний казначейський рахунок – це рахунок, відкритий Державному казначейству України в Національному банку України для обліку коштів та здійснення розрахунків у Системі електронних платежів Національного банку України. Казначейська форма обслуговування передбачає: здійснення Державним казначейством України операцій з коштами Державного бюджету; розрахунково-касового обслуговування розпорядників бюджетних коштів; контролю бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень, прийнятті зобов'язань та проведенні платежів; бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджету. Державне казначейство України безпосередньо здійснює відповідні платежі розпорядників бюджетних коштів від їх імені та за рахунок коштів бюджетів і це дає підстави вважати казначейство “касиром розпорядників бюджетних коштів”. Саме тому визначальним принципом виконання бюджету, на якому базується ця стадія, слід визнати принцип єдності каси, який у більш широкому розумінні визначається як принцип єдності.

Розвитку принципу єдності сприяє бюджетна класифікація, яка забезпечує єдину базу щодо систематизації показників доходів, видатків, фінансування бюджету та боргу для всіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи. Вона є групуванням доходів та видатків бюджетів усіх рівнів за однорідними ознаками із присвоєнням об'єктам класифікації групувальних кодів, а її наявність дозволяє забезпечити порівнянність показників бюджетів усіх рівнів. За допомогою бюджетної класифікації в бюджетних установах провадиться облік доходів та видатків, складається звітність про виконання бюджетів, а також можна встановити доходи, що надходять із одного джерела, або видатки, які виділяються на одні й ті ж цілі, і тому на її важливому значенні на стадіях складання проектів бюджетів та виконання бюджетів акцентується увага у фінансово-правовій літературі [19, с. 236]. На стадії виконання бюджету виникає необхідність співставлення (порівняння) показників доходів та видатків бюджетів.

Призначенням бюджетної класифікації є забезпечення ефективного, повного та чіткого бюджетного планування, її точність та логічність дозволяє забезпечити порівнянність показників різних рівнів бюджетної системи. А оскільки бюджетна класифікація конкретизує доходи бюджету за джерелами та видатки за цільовим призначенням, то, відповідно, і забезпечує їх спеціалізацію. Принцип бюджетної спеціалізації забезпечує здійснення організації виконання показників доходної частини бюджету за кожним джерелом доходів та використання бюджетних коштів за їх цільовим призначенням і у встановленому обсязі. В ході виконання бюджету на органи виконавчої влади покладається обов'язок щодо кожного джерела доходів і видатків, тому, робить застереження Л.К. Воронова, застосування недостатньої спеціалізації може призвести до необмежених дій розпорядників бюджетних коштів і унеможливить проведення контролю за виконанням бюджету [12, с. 133]. Таким чином, наступним принципом виконання бюджету є принцип спеціалізації доходів та видатків бюджетів.

Статтею 56 Бюджетного кодексу України визначено правові засади ведення бухгалтерського обліку виконання Державного бюджету України, а ч. 9 ст. 78 БК України – правові засади ведення бухгалтерського обліку виконання місцевих бюджетів. Система обліку виконання бюджету включає бухгалтерський, бюджетний та управлінський облік, які базуються на єдиній теоретичній та інформаційній базі, відрізняючись між собою лише формою та періодичністю розрахунку даних. Бюджетний облік – це бухгалтерський облік виконання бюджетів та кошторисів витрат бюджетних установ. Його метою є накопичення даних про доходи, видатки, кредитування, за винятком погашення та фінансування бюджетів, а також підведення результатів виконання бюджетів. Це дає підстави говорити про наявність такого принципу виконання бюджету як принцип бюджетного обліку, згідно з яким усі операції з бюджетними коштами підлягають бухгалтерському обліку. Взагалі, ведення бюджетного обліку є технічною процедурою, а точніше процедурою застосування норм бухгалтерського обліку, які, в свою чергу, є техніко-юридичними засобами регламентації бюджетної діяльності.

Наступним принципом виконання бюджету пропонується визнати принцип ефективності та економічності використання бюджетних коштів, на відміну від встановленого п. 6 ст. 7 БК України принципу ефективності. Економічність використання коштів бюджету полягає в тому, що відповідні установи та організації у своїй діяльності повинні виходити з необхідності досягнення поставлених цілей з використанням найменших коштів, тобто мінімізувати видатки, а ефективність – у досягненні найкращого результату з використанням визначених коштів [20, с. 194]. Оскільки йдеться про вибір найбільш вигідного варіанта, то уявляється доцільним визначити зазначений принцип як принцип оптимізації виконання бюджету, який полягає в тому, що при виконанні бюджету уповноважені органи та розпорядники бюджетних коштів мають виходити із необхідності досягнення заданих результатів з використанням найменшого обсягу бюджетних коштів, або досягнення найкращого результату з використанням встановленого обсягу коштів.

Стадія виконання бюджетів фактично співпадає з бюджетним періодом. На стадії виконання бюджетів виконуються приписи правових норм, що містяться у законі про Державний бюджет України або у рішенні про місцевий бюджет на відповідний рік. Отже, можна говорити про наявність такого принципу як строковість виконання бюджету.

Висновки. Підсумовуючи викладене вище, принципами виконання бюджету можна визнати загальні принципи, які містяться у ст. 7 БК України (повноти, обґрунтованості, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, публічності та відповідальності, а також спеціальні принципи: єдності, порівнянності, спеціалізації, бюджетного обліку оптимізації, строковості), та доповнити Бюджетний кодекс України статтею, яка б містила принципи виконання бюджету:

“Стаття. Принципи виконання бюджету:

1. Виконання бюджету ґрунтується на таких принципах:
 - 1) принцип єдності – зарахування усіх доходів до бюджету та здійснення видатків, передбачених законом про Державний бюджет чи рішенням про місцевий бюджет, здійснюється виключно на єдиному казначейському рахунку;
 - 2) принцип порівнянності – співставлення показників доходів та видатків бюджету;
 - 3) принцип спеціалізації – конкретизація доходів бюджету за джерелами та видатків за цільовим призначенням;
 - 4) принцип обліку – усі операції з бюджетними коштами підлягають бухгалтерському обліку, обліку виконання бюджетів та кошторисів бюджетних установ;
 - 5) принцип оптимізації – досягнення найбільш ефективного результату бюджетної діяльності з використанням найменших видатків бюджету;
 - 6) принцип строковості – виконання бюджету відбувається протягом бюджетного періоду.”

Список літератури

1. Парыгина В. А. Финансовое право : учебник / В. А. Парыгина, А. А. Тедеев. – М. : Эксмо, 2006. – 752 с.
2. Великий тлумачий словник сучасної української мови : словник / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2002. – 1440 с.
3. Алексеев С. С. Общая теория права : учебник / С. С. Алексеев. – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008. – 576 с.
4. Алексеев С. С. Государство и право : учеб. пособие / С. С. Алексеев; Мин-во образования и науки РФ. – М. : Проспект, 2006. – 152 с.
5. Иловайский С. И. Учебник финансового права / С. И. Иловайский. – Одесса : Тип. Л. С. Шутака, 1912. – 604 с.
6. Фінансовий словник / Національний університет “Львівська політехніка”, Львівський банківський інститут Національного банку України, А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. – К. : Знання, КОО; Львів : Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ. – 566 с.
7. Парыгина В. А. Бюджетное право и процесс : учебник / В. А. Парыгина, А. А. Тедеев; Союз вузов Центрального федерального округа Российской Федерации. – М. : Эксмо, 2005. – 384 с.
8. Бюджетное право : учеб. пособие / [Н. Д. Эриашвили, О. В. Староверова, Д. А. Ремиханова и др.] ; под ред. А. М. Никитина. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2001. – 463 с. – (Серия “Dura lex, sed lex”).
9. Воронова Л. К. Финансовое право Украины : підручник / Л. К. Воронова; Мін-во освіти і науки України. – К. : Прецедент; Моя книга. – 2006. – 448 с.
10. Кузьменко О. А. Контроль за виконанням Державного бюджету України як функція управління : дис. канд. юрид. наук : 12.00.07 / Олена Анатоліївна Кузьменко. – К., 2002. – 205 с.
11. Карасева М. В. Финансовое право / М. В. Карасева, Ю. А. Крохина; Российская академия наук. – М. : Изд-во НОРМА, 2001. – 288 с. – (Краткие учебные курсы юридических наук).
12. Финансовое право : підручник / [Алісов Є. О., Воронова Л. К., Кадькаленко С. Т. та ін.]; відп. ред. Л. К. Воронова. – [2-е вид.]. – Харків : Консум, 1999. – 496 с.
13. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37–38. – Ст. 189.
14. Порядок зупинення операцій з бюджетними коштами : наказ Державного казначейства України від 18 листопада 2002 р. № 213 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 49. – Ст. 2230.
15. Порядок виконання Державного бюджету за доходами : наказ Державного казначейства України від 19 грудня 2000 р. № 131 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 5. – Ст. 201.
16. Великий енциклопедичний юридичний словник / Національна академія наук України, Інститут держави і права ім. В. М. Корещького; за ред. Ю. С. Шемшученка. – К. : ТОВ Видавництво “Юридична думка, 2007. – 992 с.
17. Научно-практический комментарий Бюджетного кодекса Украины / [Бех Г. В., Воронова Л. К., Кучерявенко Н. П. и др.]; под ред. Н. П. Кучерявенко; Академія правових наук України. – Харьков : Одиссей, 2005. – 416 с.
18. Корякова А. В. О стадии исполнения бюджета / А. В. Корякова // Правоведение. – 2002. – № 5. – С. 85–87.
19. Финансовое право Российской Федерации : учебник / [Бирюков П. Н., Брызгалин А. В., Грачева Е. Ю. и др.]; отв. ред. М. В. Карасева; Министерство образования Российской Федерации. – М. : Юрист, 2004. – 576 с.
20. Харенко М. Принципи виконання державного бюджету / М. Харенко // Українське право. – 2000. – № 1. – С. 189–194.

Summary

The article deals with the complex analysis of the stage of the fulfillment budget, their principles and given propositions to improve of the budget law.

Отримано 15.03.2009

Чернадчук, В.Д. Виконання бюджету як сфера розвитку бюджетних правовідносин [Текст] / В.Д. Чернадчук // Правовий вісник Української академії банківської справи. - 2009. - №1. - С. 40-46.